

Дні науки в Академії культури

ВІД РЕДАКЦІЇ. Наукові конференції незалежно від часу їх проведення й чисельності учасників – це завжди непересічна подія в житті Харківської державної академії культури, бо повноцінне існування та розвиток нашої *Alma mater* не можливі без науки. У даному контексті актуальною була **XIV Міжнародна наукова конференція «Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку»** (23-24 листопада), що традиційно проходила під патронатом ректора ХДАК **В.М. Шейка** – доктора історичних наук, професора, академіка Національної академії мистецтв України, заслуженого діяча мистецтв України, дійсного члена Міжнародної академії інформатизації при ООН, який в інтерв'ю на телебаченні зазначив:

«Культурологія, соціальні комунікації, інноваційний розвиток – це підґрунтя розвитку суспільства. Як можна без культури говорити про розвиток суспільства? А культурологія – це і є наука про культуру. Соціальні комунікації у свою чергу – це «судини», які несуть інформаційні потоки для розвитку суспільства. Хто володіє інформацією, той володіє світом».

Пропонуємо читачам звіт голови Науково-товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених (НТСА) ХДАК, канд. наук із соц. комунікацій, ст. викладача каф. телерепортерської майстерності **Ольги Олександрівни КОСАЧОВОЇ**.

Серед основних завдань конференції – обмін науковим досвідом, апробація результатів наукових досліджень, встановлення міжкультурних зв'язків серед наукового співтовариства. У роботі цьогорічної конференції взяли участь доктори, кандидати наук, докторанти, аспіранти, студенти, викладачі та інші молоді науковці з України (Харкова, Києва, Дніпра, Полтави, Запоріжжя, Івана-Франківська, Вінниці, Одеси, Черкаси), а також Білорусі, Чехії, Данії, Китаю та Росії. У програмі було заявлено близько 230 доповідей.

Пленарне засідання

Згідно з регламентом роботи конференції 23 листопада о 10.00 відбулося пленарне засідання, яке вітальним словом відкрила доктор пед. наук, проф., проректор ХДАК із наукової роботи **Н. М. Кушнарєнко**. Було заслухано доповіді науковців із Харкова, Запоріжжя, Одеси та Мінська (Білорусь), що дозволило комплексно розглянути культурологічну, соціокомунікативну та мистецьку проблематику. Активно обговорювалися питання політичної культури, міжкультурних комунікацій, збереження пам'яток православної культури, об'єктів спадщини ЮНЕСКО тощо.

Першим доповідачем був відомий харківський політолог, доктор політичних наук, професор кафедри філософії та політології ХДАК **О. І. Романюк**, який у своїй доповіді детально проаналізував концепцію політичної культури в контексті сучасного розвитку українського суспільства. Науковець зацентрував увагу, що досліджуваний феномен відіграє значну роль в осмисленні процесу демократизації сучасних країн. Також висловив своє занепокоєння щодо вилучення політології як дисципліни із навчального процесу (навіть гуманітарних вишів), зазначаючи, що це може позначитися на формуванні професійних умінь і навичок студентів-тележурналістів.

Значний пласт міжкультурних проблем сучасного українського суспільства висвітлила доповідачка з Міжнародного гуманітарного університету (м. Одеса) – аспірантка **О. В. Березінська**. Її доповідь була присвячена культурній дифузії як формі міжкультур-

ної комунікації. Важливість свого дослідження авторка обґрунтувала численністю культурних груп, що дотримуються різних традицій, вірувань і звичаїв, а також виборюють права на власну культурну самобутність, мову тощо. «Нехай розквітне сто квітів!» – так, за словами дослідниці, говорили про культурну самобутність у Стародавньому Китаї, маючи на увазі, що кожна культура не лише розквітала сама, але й збагачувала інші культури цієї величезної країни. Отже, мова йде про необхідність міжкультурного діалогу.

Не менш важливу тему винесла на обговорення **В. Ю. Казаніна** – аспірантка Білоруського державного університету культури та мистецтв. Її доповідь була присвячена автентичним і неавтентичним предметам православної мідноливарної пластики XII–XX ст. Як зазначила авторка, сучасний ринок наповнився значною кількістю підробок через високий попит на раритетні зразки культового мистецтва. Відтак цілком логічною стала мета дослідження – виявити та науково обґрунтувати комплексні ознаки, які б дозволили відрізнити автентичну річ від якісної підробки. Наводячи ті чи інші аргументи, **В. Ю. Казаніна** підтверджувала їх слайдами мультимедійної презентації із фотографіями виробів власного зібрання. На цих прикладах вона розглянула технологічну еволюцію виготовлення експонатів та ознаки істинності виробу. Зазначені наукові факти, безсумнівно, мають неабиякий інтерес не лише для науковців, але й для колекціонерів і звичайних поціновувачів православних мідноливарних виробів.

Наступна доповідь **«Музей (під відкритим небом)»** на о. Хортиця: до проблеми застосування терміну» була виголошена старшим науковим співробітником відділу науково-експозиційної роботи Національного заповідника «Хортиця» (м. Запоріжжя) **Н. Ю. Чергик**. Окрім практичного питання розбудови музейного комплексу заповідника, дослідниці зацентрувала увагу на доцільності застосування терміну «музей просто неба» в 1965 – 1968 рр. Було зазначено, що «перевага новоробів над оригіналами суперечить принципам організації такого типу музеїв. Крім того, метою цих зрушень було не збереження пам'яток архітектури, а увіковічення пам'яті про запорізьке козацтво».

Проблема, пов'язана зі збереженням природних надбань України, розглядалася в доповіді старшого викладача ХДАК **Н. В. Шумлянської** **«Букові праліси Карпат» – об'єкт усесвітньої спадщини ЮНЕСКО: проблеми та перспективи використання в туризмі»**. Доповідач наголосила на кількох важливих питаннях. По-перше, на цінності букового ландшафту для люд-

ства загалом та Європи зокрема; по-друге, розвитку екологічного туризму на території заповідного району; по-третє, проблемі безконтрольного вирубування букових лісів України браконьєрами; по-четверте, проблемі збереження лісів у зв'язку з глобальним потеплінням. Як висновок було зазначено, що втрата природного потенціалу завдає непоправної шкоди як екології, так і економіці країни, адже перешкоджає розвитку екологічного туризму в Україні.

Наступна доповідь була присвячена мистецтвознавчому питанню. Так, об'єктом уваги О. Г. Рощенко (доктора мистецтвознавства, професора, завідувача кафедри теорії та історії музики ХДАК) стало музикознавче акме Наталії Савицької (1955 – 2015) – доктора мистецтвознавства, професора, завідувача кафедри теорії музики Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. Було зазначено, що науковим досягненням видатної особистості є новаторська концепція вікового музикознавства, розроблена на основі двох методологічних напрацювань у сфері музикознавства та вікової психології. Цікаво, що концепція апробована в низці публікацій, найфундаментальнішою з яких є монографія «Хронос композиторської життєтворчості». Доповідь О. Г. Рощенко мала цікаву та неординарну композицію, схожу на два тематичних кола. Велике коло – це дослідження Наталією Савицькою психологічного віку композиторів, питань періодизації; мале коло – це творче акме самої Наталії Савицької – той піковий етап її таланту, що дозволив розробити цю унікальну концепцію.

Музикознавчу тематику продовжив аспірант ХДАК та вихованець наукової школи О. Г. Рощенко – Є. Сяньвей. Тема його доповіді – «Європейські прообрази китайської музичної драми перетворень: вестернізація класичного національного сюжету». У своєму дослідженні автор виявив приховані та явні європейські прообрази в драмі Сан Бо «Метелик». Серед них – інтерпретації трагедії В. Шекспіра «Ромео і Джульєтта», легенди «Тристан та Ізольда», роману В. Гюго «Знедолені». Актуальність доповіді зумовлена її міжкультурним контекстом, оскільки виявляє тенденції т.зв. культурної дифузії. «Трансформація просторово-часових архетипів у наслідок вестернізації національного сюжету, як зазначає Є. Сяньвей, – сприяє виходу китайської музичної драми перетворень на міжконтинентальний рівень, властивий сучасній опері як такій».

Одне з важливих питань соціокомунікативного профілю, що пов'язане з педагогічною проблематикою – це виховання та навчання дітей, їх соціалізація та прищеплення норм суспільної моралі. Один із аспектів цієї проблеми був розглянутий у доповіді кандидата педагогічних наук, старшого викладача ХДАК А. В. Тадаєвої. Увагу було зосереджено на розвитку соціального

гувернерства, ефективності індивідуального виховання дітей, міжкультурній толерантності та діалогу «Іншого» з членами родини вихованця. У цілому, доповідь стала гідним завершенням пленарного засідання, адже апелювала до провідних суспільних цінностей – гуманізму та всебічного розвитку молодого покоління України.

Секційні засідання

Наукові дискусії проводилися на засіданнях секцій, тематика яких охоплювала весь спектр освітньої та наукової підготовки Академії: культурологія та соціальні комунікації; філософські та соціально-політичні виміри сучасної культури; історія, музеєзнавство, екскурсознавство, туризм; соціальна педагогіка; менеджмент та адміністрування; документально-комунікаційні системи суспільства; інформаційно-комунікаційні технології; театральне та аудіовізуальне мистецтво; музичне та хореографічне мистецтво тощо. Про роботу деяких секцій доповідають їх голови та секретарі.

Секція: «Філософські та соціально-політичні виміри сучасної культури», «Сучасні стратегії та моделі соціокультурної діяльності»

На секції були присутні студенти, аспіранти й викладачі ХДАК, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, ХДАДМ, Одеської державної музичної академії. Наукові доповіді продемонстрували не тільки розмаїття наукових інтересів доповідачів, але й підтвердили всеосяжність філософського знання, для якого не може бути зайвих або нецікавих тем. Після палких дискусій і тривалих обговорень вирішили нагородити дипломами таких учасників: Зубенко Анастасію, студентку Одеської державної музичної академії («Вірші М. Гумільова в перетворенні музичних засад поетичної лірики»); Жеронкіна Антона, студента ХНУ ім. В. Н. Каразіна («Університетські інституції як предмет філософських досліджень»); Савченко Віру, магістра ХДАК («Соціокультурні передумови виникнення практики handmade»).

У цілому, змістовні доповіді й творча атмосфера секції залишили по собі позитивне враження й, сподіваюся, надихнули наших шановних учасників на подальші подвиги й звершення на науковій ниві.

Шолуха Н. Є., канд. культурології, доц. ХДАК

Секція «Історія, музеєзнавство, екскурсознавство, туризм»

У роботі секції взяли участь 40 доповідачів (у складі викладачів, аспірантів, магістрів і студентів факультету, аспірантів Білоруського державного університету культури та мистецтв, КНУКіМ, НДПІ «СХІДБУДПРОЕКТ», Національного заповіднику «Хортиця», Запорізького державного медичного університету). Також цього року на секції було представлено 2 доповіді англійською мовою.

Серед тем, які розглядали й обговорювали учасники конференції, – аспекти розвитку та сучасний стан професійної туристичної освіти в Україні, інформаційне забезпечення та інновації в туризмі, автоматизовані системи бронювання в туризмі, найбільш актуальні види туризму (гастрономічний, віртуальний, інклюзивний, оздоровчий), проблеми безпеки в індустрії онлайн-туризму тощо.

Зайцева М. М., канд. екон. наук, ст. викл. ХДАК

Секція «Документально-комунікаційні системи суспільства: стратегії, теорії, інновації»

Секція провела цікаву та інформативну зустріч. Було висвітлено широке коло питань із документознавства, книгознавства, інформаційно-комунікаційних технологій та бібліотекознавства. Особливу

увагу аудиторії привернули доповіді, в яких було розглянуто цифрову модернізацію українських бібліотек, актуалізацію книги в соціальних медіа, реформування мережі публічних бібліотек в умовах децентралізації та соціологію читання. Жваву дискусію викликала доповідь про співвідношення понять комунікація, комунікологія та комунікативістика.

Бережна К. С., асп. ХДАК

Секція «Теоретичні та прикладні проблеми розвитку аудіовізуального мистецтва та виробництва»

На засіданні обговорювалися проблеми сучасного стану та розвитку аудіовізуального мистецтва в контексті культурної ситуації в Україні та світі, проблеми розвитку прокатної індустрії та інтеграції українського кінематографу в сучасній фестивально-прокатній практиці, питання розвитку вітчизняного продюсерського пітчінгу та особливої ролі соціальних мереж й інших нових медіа в промоушені власних аудіовізуальних проєктів тощо.

Виступи доповідачів супроводжувалися дискусійним обговоренням означених проблем за участю всіх присутніх. Також було вдало підібрані зразки сучасної екранної творчості, якими ілюструвалися доповіді.

Коваленко Ю. Б., канд. мистецтвозн., доц. ХДАК

Секція «Музичне мистецтво в часопросторі культури: минуле та сучасність»

Тематика запронованих доповідей обіймала широке коло проблем теоретичного та історичного музикознавства, а також виконавської інтерпретології. Загалом у роботі секції взяли участь понад 45 доповідачів. Новими ідеями та думками поділилися молоді вчені з Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової. Вибір тем доповідей китайських аспірантів та магістрів зумовлений специфікою художньо-творчого синтезу європейського мистецтва з східною традицією трактування образу світу.

Музика є відображенням самого життя, символізуючи його нескінченність, багатовимірність, як і самі музичні твори – артефакти культури. Завданням дослідників було знайти відповідний ключ до розуміння картини світу, що відображена рукою майстра – провідника духовної синергії світу та людини.

Рябуха Н. О., д-р мистецтвозн., доц. ХДАК

Круглий стіл «Міжнародні культурні студії»

На другий день наукової конференції у межах наукового форуму відбулося засідання круглого столу «Міжнародні культурні студії», спікерами на якому були Тімоте де Майяр (директор Французького культурного центру, офіційний представник Посольства Франції у Харкові) та Юзефа Чернієнко (директор Харківського

товариства польської культури).

Круглий стіл пройшов у діалоговому форматі, адже був розрахований на креативну молодь Академії, яка змогла отримати відповіді на різноманітні питання щодо освіти в Європі, міжнародного культурного обміну та інших питань науки, культури та мистецтва з «перших вуст». Модерувала круглий стіл завідувач кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи ХДАК, доктор наук із соціальних комунікацій, професор І. О. Давидова.

Майстер-клас «Шлях чаю: японська чайна церемонія»

Майстер-клас із культури японського чаювання провела знаний в Україні науковець та японознавець – д-р мистецтвозн., проф., завідувач кафедри мистецтвознавства, літературознавства та мовознавства ХДАК С. Б. Рибалко. Одягнена в національний костюм, вона не лише розповіла про традиції церемонії, але й відтворила духовність ритуалу. Серед основних традицій чаювання було зазначено повагу до гостя, відсутність прив'язки до матеріальних речей, простота та стриманість у бажаннях. Учасники майстер-класу мали змогу ознайомитися з термінологією японської чайної церемонії, спробувати справжній японський чай та навчилися його готувати, але найголовніше – змогли зануритися в неповторну атмосферу урочистого дійства, відчутти душевний спокій, відмовившись від фальшивих цінностей сучасного «світу речей».

Міждисциплінарний семінар інтелектуальної спільноти «Plateforme 15»

Семінар на тему «Сучасна наука: академізм vs творчість» був цікавий передусім завдяки можливості ознайомитися з діяльністю інтелектуальної спільноти «Plateforme 15», що розпочала свою діяльність у 2015 р. Як зазначають її організатори (Н. С. Шолуха та В. С. Мірошніченко), – це майданчик для формування та вираження думки в форматі семінарів, колоквиумів, круглих столів. Серед обговорюваних питань семінару: філософська школа Академії, концепти вищої освіти, дискурс академізму в культурології.

P.S. Міжнародна наукова конференція «Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку» проходить щорічно восени в Харківській державній академії культури, об'єднуючи наукові школи різних регіонів України та країн Європи. Серед основних завдань заходів конференції: піднесення та популяризація науки, інтелектуальний та евристичний розвиток особистості, знайомство з науковими новачками, освітніми тенденціями та культурними традиціями країн Заходу та Сходу. Оргкомітет запрошує науковців до подальшої співпраці та бажає нових наукових успіхів!

Косачова О. О., голова НТСА ХДАК